

Nr 426.

Av herr **Holmbäck m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid de högre skolorna.*

I proposition nr 153 angående vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid de högre skolorna har bl. a. anförts den kritik, som riktats mot de sakkunnigas förslag om inrättande av särskilda stipendier å 2 000 kronor per år till folkskollärare, som ägnar sig åt akademiska studier. Kungl. Maj:t har med anledning av kritiken mot förslaget icke föreslagit inrättande av dylika stipendier utan endast uttalat, att ifrågavarande studerande skall komma i åtnjutande av gängse studentsociala förmåner.

Den kritik, som riktats mot de sakkunnigas förslag i detta avseende, synes berättigad. Likväl synes det synnerligen angeläget att den här ifrågavarande kategorien stimuleras att ägna sig åt universitetsstudier. De studentsociala förmåner, som i första hand torde komma i fråga, synes vara de s. k. naturastipendierna. Redan med nuvarande rekrytering till universitetet och högskolorna är fordringarna för erhållande av stipendierna emellertid synnerligen höga, och varje ökning av rekryteringen medför, att ett större antal begåvade men medellösa studerande icke kan erhålla ett socialt stöd, som ger dem ökade möjligheter att påbörja akademiska studier. Den nya examensform, som i propositionen föreslås införd för folkskollärare, bör kunna förväntas medföra, att ett icke obetydligt antal folkskollärare kompletterar sin folkskolläraryxamen med akademiska studier, och det synes angeläget att den sålunda ökade tillströmningen till universitetet och högskolorna motsvaras av en ökning av naturastipendiernas antal. Härtill kommer, att tiden för ansökan av dessa stipendier under läsåret 1952/53 redan utgått, varför de folkskollärare, som ämnar påbörja sina akademiska studier höstterminen 1952, icke kan få del av dessa förmåner. En lämplig åtgärd vore därför att anslaget under åttonde huvudtiteln för naturastipendier höjes med 100 000 kronor från i statsverkspropositionen föreslagna 600 000 till 700 000 kronor. Naturastipendier till ett antal, som motsvarar beloppet 100 000 kronor, bör, med iakttagande i övrigt av gällande bestämmelser, ledigförklaras till ansökan före den 15 september 1952.

I propositionen föreslås vidare, att särskilda fortbildningskurser på skilda orter i landet anordnas under sommarferierna för sådana folkskollärare, som icke kan eller vill avbryta sin tjänstgöring i folkskolan för att bedriva universitetsstudier. Det synes angeläget att understryka, att, när dessa kurser avses skola leda till samma kompetens som den gängse akademiska undervisningen, de i möjligaste mån anknytas till universitetens och högskolornas institutioner. Övningslaboratorierna vid universitetet och högskolorna

som erbjuder en bättre laborationsutrustning än läroverken kan utan tvekan under sommarmånaderna ställas till disposition för den här avsedda undervisningen. Detta förhållande — i förening med det faktum, att det i högskolestäderna ställer sig betydligt lättare att även under somrarna finna kompetenta akademiska lärare och att ge de studerande tillgång till vetenskaplig litteratur — gör en sådan anknytning naturlig. Ett förläggande av flertalet kurser till dessa städer medför icke heller någon kostnadsökning för kursdeltagarna, då dessa i regel icke kan bo i hemmet, även om kurserna decentraliseras; däremot torde det kunna medföra en besparing för staten, om materialanslagen för kurserna begränsas genom att högskolornas laboratorier utan nämnvärd komplettering av utrustningen kan utnyttjas.

Med hänsyn till att de naturvetenskapliga institutionernas kapacitet är så begränsad, att ett stort antal studenter varje termin icke kan beredas plats, bör de föreslagna fortbildningskurserna även göras tillgängliga för andra studerande än folkskollärare; härigenom skulle möjligheterna ökas att snabbare få fram ett icke obetydligt antal studerande med filosofisk ämbetsexamen i naturvetenskapliga ämnen. Det torde emellertid böra ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de närmare bestämmelserna för dessa kurser.

Under hänvisning till vad ovan anförts föreslås i anledning av propositionen nr 153,

att anslaget till naturastipendier m. m. måtte ökas med 100 000 kronor för att möta det ökade behovet av sådana stipendier i samband med inrättande av särskild filosofisk ämbetsexamen för folkskollärare.

Stockholm den 2 april 1952.

Åke Holmbäck.

S. G. W. Wahlund.

Valter Åman.